

Przemysław Borowik
(Muzeum Pamięci Sybiru)
ORCID: 0000-0002-9550-7677

Tajemnice powstańczego obelisku.

Nieznane źródło do dziejów
powstania styczniowego
na Mohylewszczyźnie

2.

Źródła i materiały

W 2019 r. Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku weszło w posiadanie niezwyklego przedmiotu – XIX-wiecznego miniaturowego pomnika powstańców styczniowych (obelisku)¹. Związana z nim była barwna i chwytająca za serce rodzinna historia jego poprzednich właścicieli – rodziny Gąsiorowskich². Niestety, niewiele z tej opowieści okazało się prawdą.

Jak głosiła rodzinna tradycja, Gąsiorowscy byli właścicielami Pawlinowa. Według jednej wersji majątek ten położony był pod Nowogródkiem, wedle innej – w powiecie grodzieńskim. Majętność została skonfiskowana za udział rodziny w powstaniu styczniowym. Miał ją otrzymać za zasługi niejaki Szulc. To czyniłoby go tożsamym z właścicielem majątku Kruhłe-Pawlinowo w powiecie bielskim guberni grodzieńskiej, którym był leśniczy Edward Kondratow Szulc³. W rzeczywistości Gąsiorowscy wcześniej nie byli właścicielami tego majątku⁴. Miejscowości o nazwach: Pawlinowo, Paulinowo, Paulinów było zresztą bardzo wiele.

Według Aleksandra Gąsiorowskiego, jego dziad Adam w czasie powstania styczniowego był szczególnie aktywny. Udzielał schronienia rannym powstańcom, „zasilał powstańców w broń, żywność i amunicję”⁵ kupowaną od rosyjskich żołnierzy, „brał udział w pobliskich akcjach zbrojnych”⁶. Podczas rewizji przeprowadzonej na polecenie

¹ MPS/433. Obiekt znajduje się na wystawie stałej Muzeum Pamięci Sybiru.

² A.[leksander] G.[ąsiorowski], *Historia tajemniczej przesyłki*, Olsztyn 1990–1992 (maszynopis); *idem*, *Do historii tajemniczej przesyłki*, [Olsztyn] 1990 (maszynopis); *idem*, *Do historii tajemniczej przesyłki*, [Olsztyn], b.d.w.; *idem*, *Szanowni potomkowie!*, [Olsztyn] 1995 (maszynopis); J.[erzy] Sz.[afranko], *Ocalić od zapomnienia*, [Olsztyn] 1996 (kserokopia rękopisu z uwagami członków redakcji czasopisma „Sybirak”); *Obelisk*, „Sybir” 2019, nr 3, s. 78.

³ J. Danieluk, *Instrukcja z 23 lipca 1865 roku oraz jej zastosowanie na terenie byłego obwodu białostockiego w latach 1867–1878*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2019, t. LXXI, z. 1, s. 162; Archiwum Państwowe w Białymstoku, Starszy Notariusz Sądu Okręgowego w Grodnie, nr 202, k. 94–95.

⁴ J. Porycki, *Sprawozdanie z przebiegu prac renowacyjnych pomników nagrobnych na cmentarzu przy ul. Wojska Polskiego w Bielsku Podlaskim w 2018 r.*, „Bielski Almanach Historyczny” 2019, nr 4, s. 142.

⁵ Zob. przyp. 2.

⁶ Zob. przyp. 2.

carskich władz we dworze i zabudowaniach majątku znaleziono rannych powstańców. Broń i amunicję przezorna gospodyni Pelagia Gąsiorowska ukryła w studni. Adam został zesłany do Irkucka, zaś jego żona Pelagia, będąca w zaawansowanej ciąży – jakoby do Bychowa w guberni mohylewskiej, skąd zresztą pochodziła. Kobieta jednak podobno towarzyszyła konwojowi zesłańców aż do granic Syberii. W nagrodę za udzielaną im pomoc otrzymała później pamiątkę – miniaturowy obelisk-pomnik. Widnieją na nim nazwiska siedmiu osób, które zmarły w drodze na zesłanie, zaś na ukrytej wewnątrz zwiniętej wstążce – nazwiska 136 wdzięcznych Pelagii zesłańców, którzy dotarli szczęśliwie na miejsce, czyli do Irkucka. Wśród nich odnotowane zostało także nazwisko jej męża.

Adam Gąsiorowski, syn Wiktora, miał z Pelagią troje potomków. Wiktoria miała w czasie powstania 16 lat, a Józef Michał – 15. Najmłodszy, Aleksander Brunon, urodził się w Bychowie. To on odziedziczył po matce obelisk powstańców.

Według przekazów rodzinnych, Adam Gąsiorowski zmarł na zesłaniu jesienią 1865 r. na ropne zapalenie płuc. Jego potomkowie musieli w to wierzyć, bowiem wnuk Adama, „spełniając swoje marzenia”⁷, w 1990 r. odbył podróż do Irkucka w poszukiwaniu miejsca jego pochówku. Pobraną z irkuckiego cmentarza ziemię umieszczono w urnie w jednym z olsztyńskich kościołów. Uroczystość odbyła się 11 listopada 1990 r.

Niemal nic jednak w tej historii się nie zgadza. Dołączona do rodzinnych wspomnień fotografia Adama Gąsiorowskiego wykonana została w znanym kijowskim zakładzie fotograficznym Włodzimierza Wysockiego. Funkcjonował on w latach 1873–1894. Zatem Adam nie mógł umrzeć w Irkucku w 1865 r.⁸ Wszystko wskazuje na to, że na Syberii nie był, a jego osoba tożsama jest z carskim urzędnikiem Adamem Wiktorowiczem Gąsiorowskim⁹, który mieszkał w Bychowie przed, w czasie i po powstaniu styczniowym. W 1850 r. sekretarz gubernialny Adam Gąsiorowski/Gąsiorowski nadzorował sprzedaż trunków w powiecie bychowskim. Od 6 maja 1856 r. był stałym asesorem w powiatowym sądzie ziemskim w Bychowie, w randze sekretarza kolegijskiego. W 1861 r. był już asesorem kolegijskim. Po reorganizacji urzędów policyjnych pracował jako stały asesor w powiatowym urzędzie policyjnym. Posiadał medal pamiątkowy wojny krymskiej 1853–1856. Był katolikiem. W 1870 r. miał 47 lat. Nauki pobierał w prywatnej szkole powiatowej¹⁰.

⁷ Zob. przyp. 2.

⁸ W. Radik, *Włodzimierz Wysocki (1846–1894) polski poeta, kijowski fotograf*, „Kurier Galicyjski” nr 2 (150), 31 I–1 II 2012, s. 19; nr 3 (151), 14–27 II 2012, s. 27.

⁹ W rosyjskich dokumentach widnieje taka właśnie forma nazwiska: Gąsiorowski.

¹⁰ „Tygodnik Petersburski” nr 56, 25 VII (6 VIII) 1850, s. 2; nr 79, 13 (25) X 1850, s. 1; nr 38, 22 V (3 VI) 1856, s. 2; *Памятная книжка Могилевской губернии за 1861 годъ*, Могилевъ 1861, одт. III, s. 37 (dalej: ПКМГ за...); ПКМГ за 1863 г., Могилевъ 1863, одт. III, s. 128; ПКМГ за 1864 г., Могилевъ 1864, одт. III, s. 94; ПКМГ за 1865 г., Могилевъ 1865, s. 238; ПКМГ за 1866 г., Могилевъ 1866, s. 238; ПКМГ за 1867 г., Могилевъ 1867, s. 293; ПКМГ за 1869 г., Могилевъ 1868, s. 201; ПКМГ за 1870 г., Могилевъ 1870, s. 137; ПКМГ за 1871 г., Могилевъ 1871, s. 96; ПКМГ за 1873 г., Могилевъ 1873, s. 128; ПКМГ за 1876 г., Могилевъ 1876, s. 88.

Wśród ukrytych w obelisku nazwisk 136 powstańców widnieje więc nazwisko Gąsierowski, ale nie jest on tożsamy ze wspomnianym Adamem, mężem Pelagii. Bezdyskusyjnie zapis został w tym miejscu sfalszowany. Twórca obelisku nie zawsze dobrze znał zapisywane osoby. W takich przypadkach zamiast inicjału imienia stawiał przed nazwiskiem dwie niewielkie, poziome kreski. Tak zrobił również w przypadku Gąsierowskiego. Literę „A” (Adam), dopisano później, zresztą niezbyt wprawnie, robiąc przy tym niewielkiego kleksa.

Równie niewprawnie dopisano lub poprawiono napis „Irkuck” i datę „1864”. Wyraźnie kontrastuje ona z wydrążoną na obelisku równym pismem datą „23 kwietnia”, czyli datą wybuchu powstania styczniowego na Mohylewsczyźnie (według kalendarza juliańskiego).

Powstańca Gąsierowskiego z Mohylewsczyzny jak dotąd nie udało się odnaleźć. Analiza pozostałych nazwisk wskazuje, że miniaturowy pomnik powstańców jest autentyczny i w istnienie takiej osoby wątpić nie należy. Gąsiorowskich było zresztą na Mohylewsczyźnie więcej. W XIX w. uchodzili już za szlachtę miejscową, wylegitymowaną przed Heroldią tejże gubernii¹¹. Spotykamy Gąsiorowskich np. w spisie absolwentów mohylewskiego gimnazjum w 1818 i 1880 r.¹²

Możemy tylko domniemywać, jak miniobelisk powstańców znalazł się w posiadaniu Gąsiorowskich. Czy było to wynikiem pracy Adama Gąsierowskiego w carskiej policji powiatowej w Bychowie? Czy może trafił on w ich ręce od jakichś krewnych? Nie wiadomo. Po co dokonano fałszerstwa, też możemy tylko się domyślać. Mogło to mieć związek z repatriacją do Polski w 1921 r. Otóż na podstawie traktatu ryskiego i układu o repatriacji ta rodzina nie mogłaby się repatriować do Polski. Jedynym wyjściem mogło być tzw. prawo opcji, czyli w ich przypadku udowodnienie, że byli nie dalej, jak w trzecim pokoleniu, potomkami uczestników walk niepodległościowych z lat 1830–1865¹³. Tu powstańczy obelisk mógł stanowić potrzebny dowód. Pewnym jest, że obelisk nie zawsze był pieczołowicie przechowywaną pamiątką. Świadczą o tym nieczytelne napisy cyrylicą na jednej ze ścianek, ubytki, odklejenie podstawy i niedbałe jej ponowne sklejenie, co widoczne jest na starszych, czarno-białych fotografiach zabytku¹⁴.

¹¹ Алфавитный список дворянских родов, внесённых в родословные дворянские книги Могилёвской губернии, Могилев 1909, s. 1; *Spis szlachty wylegitymowanej w guberniach grodzieńskiej, mińskiej, mohylewskiej, smoleńskiej i witebskiej*, oprac. S. Dumin, S. Górczyński, Warszawa 1992, s. 26.

¹² М. Сазонов, *Историческая записка о Могилевской мужской гимназии за столетний период ее существования 1809–1909*, Могилев 1909 (<https://petergen.com/history/moggim.shtml>).

¹³ C. Zołędowski, „Pierwsza repatriacja”. *Powroty i przyjazdy osiedleńcze do Polski ze Wschodu po I wojnie światowej*, „*Studia Migracyjne*”, 2007, nr 1, s. 76.

¹⁴ MPS/MP/231.

Na froncie powstańczego obelisku umieszczono krzyż oraz na czarnym tle powyżej – nazwiska z pierwszymi literami imion powstańców, jakoby zmarłych w drodze na zesłanie. W rzeczywistości widnieją tu nazwiska straconych na mocy wyroków audytoriatu polowego przywódców powstania w guberni mohylewskiej¹⁵. Byli to:

- I.[ldefons] Ancypo – naczelnik powstania w powiecie bychowskim, rozstrzelany 6 (18) czerwca 1863 r. w Mohylewie;
- W.[łodzimierz] Korsak – naczelnik powstania w powiecie mohylewskim, stracony 6 (18) czerwca 1863 r. w Mohylewie;
- M.[ichał] Mancewicz – chorąży artylerii, za dezercję z wojska carskiego i wstąpienie w szeregi powstańców rozstrzelany 6 (18) czerwca 1863 r. w Mohylewie;
- J.[an] Mancewicz – chorąży artylerii, za dezercję z wojska carskiego i wstąpienie w szeregi powstańców rozstrzelany 6 (18) czerwca 1863 r. w Mohylewie;
- T.[omasz] Hryniewicz – naczelnik powstania w powiecie rohaczewskim, rozstrzelany (16) 28 lipca 1863 r. w Rohaczewie;
- K.[onstanty] Żebrowski – porucznik artylerii, za dezercję i dowodzenie oddziałem powstańców rozstrzelany 24 czerwca (6 lipca) 1863 r.;
- I.[gnacy] Budziłowicz – naczelnik powstania w powiecie orszańskim, rozstrzelany 28 sierpnia (9 września) 1863 r. w Orszy.

Może zastanawiać, dlaczego zabrakło na obelisku nazwiska Michała Oskierko, rozstrzelanego w Mohylewie 28 kwietnia (10 maja) 1864 r.¹⁶ Być może obelisk powstał przed tą datą bądź jego twórca nie wiedział o jego śmierci? Wydaje się mało prawdopodobne, żeby obelisk powstał na Mohylewszczyźnie po straceniu Oskierki¹⁷.

Wewnątrz obelisku na pionowy wałek zakończony gałką nawinięto jedwabną wstążkę z wypisanymi jednym charakterem pisma nazwiskami i inicjałami imion 136 mężczyzn. Ich identyfikacja na podstawie spisów powstańców styczniowych i zesłańców wskazuje, że mamy tu do czynienia ze spisem powstańców z guberni mohylewskiej, a nie Grodzieńszczyzny i Wileńszczyzny, jak podaje rodzinna tradycja rodziny Gąsiorowskich. Owszem, odnajdziemy tu osoby wywodzące się z innych guberni, ale zwią-

¹⁵ H. Stupnicki, *Imionospis poległych i straconych ofiar powstania 1863/1864 r.*, Lwów 1865, s. 5, 12, 28, 36, 101; Z. Kolumna [A. Nawolecki], *Pamiętka dla rodzin polskich: krótkie wiadomości o straconych na rusztowaniach, rozstrzelanych, poległych i zmarłych na wygnaniu syberyjskim i tułactwie ofiar z 1861–1866 roku ze źródeł urzędowych, dzienników, jak niemniej z ustnych podań osób wiarygodnych i towarzyszy broni*, cz. 1, Kraków 1867, s. 15, 24, 58, 84, 96, 181–182; E. Maliszewski, *Rok 1863 na kresach mohilewskich*, Warszawa 1920, s. 11, 25, 28, 30; W. Studnicki, *Rok 1863. Wyroki śmierci*, Wilno 1923, s. 4, 7, 19, 24–25, 31–32, 53, 56b–57a, 60a–61a, 72b, 82b, 101a, 118a–199a.

¹⁶ J. S., *Ostatnie chwile Michała Oskierko*, „Goniec Wileński” nr 1, 5 II 1908, s. 2; nr 3, 7 II 1908, s. 2; nr 4, 8 II 1908, s. 2.

¹⁷ Na symbolicznym grobie powstańców na cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie spośród wymienionych widnieją z kolei tylko rozstrzelani 6 czerwca w Mohylewie (zob. S. S. Niciejka, *Cmentarz Łyczakowski we Lwowie w latach 1786–1986*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1989, s. 193).

zane z powstaniem na Mohylewsczyźnie poprzez stosunki rodzinne, prace, naukę czy też udział w walkach i konspiracji. Odnajdujemy tu więc kilkunastoosobową grupę młodzieży z Instytutu Agrotechnicznego w Hory-Horkach oraz ze znajdującej się tam średniej szkoły rolniczej i kursów taksatorskich. Była to pierwsza wyższa szkoła rolnicza w Imperium Rosyjskim. Otwarto ją w 1840 r., a w 1848 r. przemianowano na Instytut Agrotechniczny. Studiowali tam na stypendiach rządowych głównie Rosjanie, jak też, zazwyczaj na swój koszt, Polacy. Spośród studentów i uczniów z Hory-Horek na liście ukrytej w obelisku odnajdziemy Mieczysława Brzezińskiego, Mieczysława Czudowskiego, Władysława Sawickiego, Apollona Sokołowa (gubernia mohylewska), Edmunda Dzierdziejewskiego, Pawła Koziello, Wiktora Świechowskiego (gubernia kowieńska), Eustachego Koziell-Poklewskiego (gubernia wileńska), Józefa Moniuszkę (gubernia grodzieńska), Sylwestra Tarasewicza (gubernia mińska), Antoniego Pylińskiego, Adama Jastrzębskiego (gubernia witebska), Bolesława Kamińskiego (gubernia wołyńska)¹⁸.

Nie wszystkie osoby z ukrytej w obelisku listy udało się zidentyfikować. Na jedwabnej szarfie są bowiem ubytki. Na niektóre naszyto starannie małą łątkę, inne zaszyto niedbałym ściegiem. W niektórych przypadkach są wątpliwości co do inicjałów imienia, w innych zapis pasuje do kilku różnych osób. Nie wszystkie możliwości identyfikacji zostały tu zresztą wykorzystane, a intencją nie było pisanie biogramów tychże osób.

Do identyfikacji osób posłużyły:

- 1) [Notatnik powstańca z więzienia Mohilewskiego w 1863 r.], Biblioteka Narodowa w Warszawie, rękopis 6540 I;
- 2) *Spis powstańców oddziału horeckiego* [w:] С. Цытовіч, *1863 год у Горы-Горках быуш. магілёўскай губ. (падзеі паўстаньня)*, Менск 1929 (dodatek 1);
- 3) *Spis studentów i uczniów szkół w Hory-Horkach, którzy przystąpili do powstania*, НАНБ w Mińsku, 24 maja 1863 r. (starego stylu), F. 3256, op. 2, nr 56, k. 2–2v;
- 4) *Spis uczniów szkół w Hory-Horkach którzy przystąpili do powstania, z 10 (22) maja 1863 r. oraz Spis 40 wychowanków, którzy oświadczyli, że złożyli broń nie licząc na amnestię* [w:] E. Maliszewski, *Rok 1863 na kresach mohylewskich*, Warszawa 1920, s. 16, 31–32;
- 5) *Spis 330 powstańców przebywających w więzieniach w Mohylewie oraz odesłanych do Bobrujska, których majątki były poszukiwane w celu nałożenia sekwestru* – opublikowany w dodatku do czasopisma „Могилевские Губернские Ведомости” (nr 46 z 1863 r.), przedrukowany (częściowo streszczony) przez czasopismo „Czas” (nr 186, 18 sierpnia 1863 r.; nr 189, 21 sierpnia 1863 r.; nr 191, 23 sierpnia 1863 r.);
- 6) *Lista zesłańców, których majątki przeznaczono do przymusowej sprzedaży*, „Dziennik Poznański” nr 293, 20 grudnia 1867 r., s. 3–4; nr 297, 25 grudnia 1867 r., s. 2;
- 7) *Алфавитный список политическим преступникам, лишенным по суду прав состояния, имущества коих подлежат конфискации в казну, по 1-е октября 1864*, [Санкт-Петербург 1865];

¹⁸ С. Цытовіч, *1863 год у Горы-Горках быуш. магілёўскай губ. (падзеі паўстаньня)*, Менск 1929, s. 111–115; E. Maliszewski, *Rok 1863 na kresach mohylewskich*, Warszawa 1910, s. 16, 31, 32; НАНБ w Mińsku, F. 3256, op. 2, nr 56, k. 2–2v.

Pamiętkowy obelisk poświęcony powstańcom styczniowym,
Irkuck, Imperium Rosyjskie, 1864 r./ Muzeum Pamięci Sybiru

- 8) spisy powstańców z partii Tomasza Hryniewicza [w:] А. Климович, *Чтобы помнили. Рогачевский уезд 1861–66 гг.*, Рогачев 2018; Д. Федосов, *Об одной ветви Гриневицей герба Przyjaciel. Родословный очерк*, „Almanach Historyczny”, t. 21, 2019, s. 80 (21 osób) oraz <https://proliv.livejournal.com/211050.html> (43 osoby), <http://proliv56.blogspot.com/2018/10/1863-64.html>;
- 9) *Powstanie styczniowe i zesłańcy syberyjscy. Katalog fotografii ze zbiorów Muzeum Historycznego m. st. Warszawy, cz. 2: Zesłańcy syberyjscy*, oprac. E. Kamińska, Warszawa 2005;
- 10) J. Maliszewski, *Sybiracy zesłani i internowani za udział w Powstaniu Styczniowym*, [Warszawa] 1930.

Spis powstańców styczniowych ziemi mohylewskiej¹⁹

1. B.[olesław] Kaminski [1], [2], [5] ²⁰	7. T.[eofil] Godgoft [2] [5] [4] [7] ²⁴
2. I.[gnacy] Wojszycki [9]	8. A.[pollon] Sokołow [2] [4] [7] ²⁵
3. B. Gieniusz ²¹	9. A.[leksander] Sawicki [5] [7] [8] ²⁶
4. F.[ranciszek] Korsak [1], [7] ²²	10. M.[ichał] Okulicz [1] [5] ²⁷
5. J.[ózef] Raduszkiewicz [1], [5], [7], [9] ²³	11. S.[tanisław] Czempkowski [4] [7] [8] ²⁸
6. B. Łepkowski	

¹⁹ Cyfry w nawiasach kwadratowych odnoszą się do podanych powyżej źródeł, które posłużyły do identyfikacji powstańców. Informacje z części z nich rozwinięto w przypisach.

²⁰ Były uczeń Instytutu Agronomicznego w Hory-Horkach, z guberni wołyńskiej, skazany na 12 lat katorgi [2].

²¹ Może Bolesław Geniusz, szlachcic z guberni grodzieńskiej, skazany na osiedlenie w mniej odalonych miejscach Syberii [7].

²² Szlachcic z guberni mohylewskiej skazany „na życie” w guberni tomskiej.

²³ „[...] były ekstern specjalnych klas, połockiego Korpusu, urodzony w mohilew.[skiej] gub.[erni] orszańskiego powiatu skazany na 12 lat ciężkich robót do kopalni”[1]; syn Klemensa [5]; szlachcic z powiatu orszańskiego skazany na osiedlenie na Syberii [7]; syn Klemensa, szlachcic z guberni mohylewskiej. Został skazany na ciężkie roboty (lub osiedlenie) z pozbawieniem praw i konfiskatą majątku. Zesłany do gm. Ojak w guberni irkuckiej. W 1869 r. mógł wyjechać do europejskiej części Rosji, ale nie skorzystał z tej możliwości. W 1877 r. otrzymał pozwolenie na eksploatację terenów złotonośnych. Zmarł na Syberii [9].

²⁴ Teofil Giedgof z guberni kowieńskiej, uczeń średniej szkoły rolniczej w Hory-Horkach, 12 lat katorgi [2]; Hethof Teofil [5]; Giedgowd Teofil, szlachcic z guberni kowieńskiej, były uczeń Instytutu Agronomicznego w Hory-Horkach, skazany na 12 lat katorgi [7].

²⁵ Były uczeń szkoły w Hory-Horkach z guberni mohylewskiej, 12 lat katorgi [2]; szlachcic, wolny słuchacz w szkole w Hory-Horkach, skazany na katorgę [7].

²⁶ Syn Pawła [5]; registrator kolegialny, szlachcic z mińskiej guberni skazany na osiem lat katorgi [7]; syn Pawła „z unter-oficerskich dzieci”, ur. w powiecie sienneńskim, skazany na osiem lat katorgi [8].

²⁷ Syn Michała, zapisany do ksiąg szlachty guberni mohylewskiej [5].

²⁸ Szlachcic z guberni mińskiej skazany na sześć lat katorgi [7]; syn Ludwika, szlachcic ur. w guberni mińskiej, zajmował się pomiarami gruntów w miasteczku Świerzeń w powiecie rohaczewskim, skazany na sześć lat katorgi [8].

12. I.^a Słucznanowski [1] [5] [6] [7] [8] [9]²⁹ 18. J.[ulian] Rysinski [5] [8]³⁴
 13. J.[ózef] Brykner [5] [7] [8]³⁰ 19. = Monkiewicz³⁵
 14. W.[iktor] Judycki [1] [5] [7] [8]³¹ 20. K.[arol] [Zagorzański-] Kisiel [5] [8]³⁶
 15. F. Ryszkowski 21 E.[dward] Benua [5] [8]³⁷
 16. J.[an] Me[j]ster [5] [7] [8]³² 22. Z.[enon] [Erazm] Orzeszkiewicz [7] [8]³⁸
 17. D.[ymitr] Guminski [5] [8]³³ 23. W.[ładysław] [Karaffa-] Korbut [1] [7] [8]³⁹

^a Pierwsza litera imienia niepewna: I. lub J.

- ²⁹ 1. „Ignacy Słucznanowski ziemianin rohaczewskiego powiatu” [1]; „Słucznanowski Ignacy syn Michała, zapisany do szlacheckiej księgi, mohylewskiej guberni, ma wspólnie z bratem wieś Młynek, 130 dusz w powiecie rogaczewskim” [5]; ur. 10 maja 1936 r., właściciel majątku Starograd w powiecie rohaczewskim [8]; „Słucznanowski Ignacy (Słucznanowski, Słuczkowski). Szlachcic z guberni mohylewskiej. Został skazany na utratę praw, konfiskatę majątku i osiedlenie w »odległe miejsca Syberii«. W 1869 r. przebywał w gminie Ojok irkuckiego okręgu. W tym roku uzyskał zgodę na wyjazd do europejskiej części Rosji. Mieszkał jednak w Irkucku do 1872 r. W 1876 r. przybył do Smoleńska” [9]. 2. Jan Słucznanowski, zesłaniec, rodzinny majątek Nowosiółki w powiecie rohaczewskim przeznaczono do przymusowej sprzedaży [6]; właściciel ziemski z guberni mohylewskiej skazany na osiedlenie w oddalonych rejonach Syberii [7]; ur. 10 maja 1836 r. szlachcic z guberni mohylewskiej, współwłaściciel (razem z braćmi) majątku Starograd w powiecie rohaczewskim, skazany na osiedlenie w oddalonych rejonach Syberii z pozbawieniem praw [8].
- ³⁰ Szlachcic, syn Jana [5]; szlachcic z guberni grodzieńskiej, zarządca majątku, skazany na sześć lat katorgi [7]; syn Jana, ekonom w majątku Merkułowicze należącym do Aleksandra Żukowskiego [8].
- ³¹ „Wiktor Judycki lekarz ur. w mieście Wilnie” [1]; syn Stanisława, zapisany do ksiąg szlachty guberni kowieńskiej, doktor [5]; „wolnopracujący [!] lekarz guberni grodzieńskiej” skazany na osiedlenie w bardziej oddalonych rejonach Syberii [7]; syn Stanisława, szlachcic z guberni kowieńskiej, ur. w Wilnie, zesłany na osiedlenie w bardziej oddalonych rejonach Syberii z pozbawieniem praw [8].
- ³² Syn Jana, współwłaściciel (wraz z braćmi) wsi Bircze (250 dusz) i Kołyban (300 dusz) w powiecie rzeczyckim [5]; właściciel ziemski z guberni mińskiej, skazany na osiedlenie w mniej oddalonych rejonach Syberii [7]; ur. 13 marca 1841 r., władał częścią majątku Bircza w powiecie bobrujskim, skazany na osiedlenie w mniej oddalonych rejonach Syberii [8].
- ³³ Syn Jana, włościanin ze wsi Deniskowicze w powiecie rohaczewskim [5]; włościanin ur. we wsi Deniskowicze w powiecie rohaczewskim, „dworowy” właściciela ziemskiego Pruszanowskiego, skazany na cztery lata służby we włodzimierskiej rocie aresztanckiej [8].
- ³⁴ Szlachcic, syn Dionizego [5]; syn Dionizego, mieszkaniec Rohaczewa, ur. w guberni lubelskiej, skazany na sześć lat katorgi [8].
- ³⁵ Może Stanisław z guberni mińskiej lub August z guberni mohylewskiej [1], [5].
- ³⁶ Szlachcic z guberni mohylewskiej, właściciel (wraz z bratem) wsi Deniskowicze (118 dusz) [5]; syn Jana, ur. w guberni mińskiej, władał częścią wsi Deniskowicze w powiecie rohaczewskim, skazany na cztery lata katorgi z pozbawieniem praw [8].
- ³⁷ Syn Piotra, „francuski poddany” [5]; ur. w Trokach, rodzice poddani francuscy, mieszkaniec guberni mińskiej skazany na cztery lata katorgi [8].
- ³⁸ Szlachcic z powiatu rohaczewskiego skazany „na życie” w guberni tobolskiej [7]; syn Wincentego, ur. 15 XI 1849 r., matka – Antonina ze Święcickich, zesłany „na życie” do guberni tobolskiej [8].
- ³⁹ „Władysław Korbutt były student Medycznej Akademii rodem z Mińska” [1]; szlachcic z guberni mińskiej skazany „na życie” w guberni tomskiej [7]; Władysław Anzelm Piotr Karaffa-Korbut syn Pawła, szlachcic z powiatu słuckiego guberni mińskiej, zesłany do guberni tomskiej z pozbawieniem praw [8].

24. J.[ulian] Boguszewski [5] [6]⁴⁰
25. M. Micewicz⁴¹
26 W.[incenty] Kwiatkowski [7]⁴²
27. K.[alikt] Esipowicz [-Ogrodnicki] [1] [5] [7]⁴³
28. O.[tton] Orzeszkiewicz [7] [8]⁴⁴
29. K.[azimierz] Mockiewicz⁴⁵
30. E.[ugeniusz] Lennik [1] [7]⁴⁶
31. J.[ózef] Szaciłło [5] [7] [8]⁴⁷
32. E.[dward] Makarski [1] [7]⁴⁸
33. J.[ózef] Minkiewicz [5] [8] [7] [9]⁴⁹
34 P.[aweł] Rytwiński [7]⁵⁰
35. G.[rzegorz] Dunin [5]
36. M[ichał] Denisewicz [1] [5]⁵¹
37. B.[onifacy] Strawinski [1] [5] [7] [8]⁵²
38. E.[dmund] Dzerdziejewski [1] [2] [3] [4] [5] [7]⁵³

⁴⁰ *Syn Władysława [5]; zesłaniec z powiatu mohylewskiego, rodzinne majątki Wielka Orawa, Chutor, Gawryłowka Pustosż przeznaczone do przymusowej sprzedaży [6].*

⁴¹ *Może Michał, były student Uniwersytetu Petersburskiego, szlachcic z guberni mohylewskiej skazany na osiedlenie w bardziej oddalonych rejonach Syberii [7]; ur. w majątku Celmy w guberni mohylewskiej, walczył w partii Topora, przebywał na Syberii 16 lat [10]; lub Mikołaj, zesłaniec, rodzinny majątek Głupiki (w części) w powiecie czerykowskim przeznaczono do przymusowej sprzedaży [6].*

⁴² *Szlachcic z powiatu sienneńskiego skazany „na życie” w guberni tobolskiej [7].*

⁴³ *Syn Efima, szlachcic z guberni mohylewskiej [5]; Kalikt Esipowicz-Ogrodnicki – były registrator kolegialny, szlachcic z powiatu mohylewskiego, skazany na osiem lat katorgi [7].*

⁴⁴ *Właściciel ziemski z guberni mohylewskiej skazany na osiem lat katorgi [7]; Otton Antoni Orzeszkiewicz syn Wincentego, ur. 11 maja 1845 r., guwerner w majątku Żabino (należącym do Zawadzkiego) w powiecie rohaczewskim, skazany na osiem lat katorgi [8].*

⁴⁵ *Bombardier brygady artyleryjskiej w Mohylewie na bezterminowej przepustce, łowczy u Wasilewskiego w powiecie czerykowskim w guberni mohylewskiej (<http://kdkv.narod.ru/1864/Ss-Spis-prestupnikov.html#12>)*

⁴⁶ *Szlachcic, urzędnik pośrednika polubownego w powiecie kopyskim, skazany na osiedlenie na Syberii [7].*

⁴⁷ *1. Józef Szaciłło syn Leona, ur. w guberni mohylewskiej, „z ober-oficerskich dzieci” guberni mińskiej, miał majątkość w powiecie rohaczewskim, zesłany do guberni tomskiej z pozbawieniem praw [8]; syn Leona [5]; szlachcic guberni mińskiej zesłany do guberni tomskiej [7]. 2. Józef Mikołaj Szaciłło syn Stefana, szlachcic z guberni mohylewskiej, nauczyciel dzieci włościańskich w majątku Bułhaka [8].*

⁴⁸ *„Edward Makarski ex student Moskiewskiego Uniwersytetu mińskiej guberni” [1]; szlachcic, właściciel domu w Mińsku, skazany na osiedlenie w bardziej oddalonych częściach Syberii [7].*

⁴⁹ *Syn Antoniego, mieszczanin z Grodna [5]; mieszczanin z guberni grodzieńskiej, student Uniwersytetu Kijowskiego, skazany na cztery lata katorgi [7]; mieszczanin z guberni grodzieńskiej, po ukończeniu gimnazjum w Grodnie studiował na Uniwersytecie Kijowskim, skazany na cztery lata katorgi z pozbawieniem praw [8]; mieszczanin z Grodzieńszczyzny, student Uniwersytetu Kijowskiego, więziony w Mohylewie, skazany na 12 (lub cztery) lata katorgi, na osiedleniu ożenił się z Romaną Ciesielską, z którą miał troje dzieci, zajmował się handlem, popełnił samobójstwo [9].*

⁵⁰ *Szlachcic z powiatu słuckiego w guberni mińskiej, zesłany na osiedlenie na Syberii [7].*

⁵¹ *Syn Ignacego, szlachcic z guberni mińskiej [5].*

⁵² *Syn Ambrożego [5]; szlachcic z guberni mohylewskiej zesłany do guberni tobolskiej [7]; syn Ambrożego, ur. w guberni kowieńskiej, szlachcic z powiatu rohaczewskiego, zesłany do guberni tobolskiej z pozbawieniem praw [8].*

⁵³ *Edmund Dzierdziejewski z guberni kowieńskiej [1]; student Instytutu Agronomicznego w Hory-Horkach z guberni kowieńskiej, sześć lat katorgi [2]; student w Hory-Horkach, z guberni kowieńskiej, katolik [3]; szlachcic z guberni kowieńskiej, były uczeń w Hory-Horkach skazany na katorgę z pozbawieniem praw [7].*

39. F.[ranciszek] Muraszko [5] [7] [8] [10]⁵⁴
 40. A.[ndrzej] Zaniemojski [1] [5] [7] [8]⁵⁵
 41. M.[ieczysław] Czudowski [1] [2] [5]⁵⁶
 42. A.[leksy] Wojniłowicz [1] [5] [7] [10]⁵⁷
 43. J.[ordan] Pohoski [1] [5] [8]⁵⁸
 44. L.[udwik] Sz[p]yrko [7]⁵⁹
 45. A.[leksander] Suszynski [7] [9]⁶⁰
 46. W.[ładysław] Kolenda [5] [7]⁶¹
 47. K.[onstanty] Karnicki [1]⁶²
 48. A.[rkady] Kolankowski [6]⁶³
 49. L.[eon] Goniprowski [1] [5] [7] [9]⁶⁴
 50. J.[ulian] Galinowski [2] [7]⁶⁵
 51. L.[on] Piotrowski [1] [6] [9]⁶⁶
 52. W.[andalin] Święcki [6]⁶⁷
 53. J. Wartman

⁵⁴ Syn Romualda [5]; szlachcic z guberni mińskiej skazany „na życie” w guberni tobolskiej [7]; Franciszek Ignacy Muraszko syn Romualda, ur. 28 lutego 1839 r. w powiecie bobrujskim, zesłany do guberni tobolskiej z pozbawieniem praw [8]; urzędnik, ur. w 1838 r. w Popowcach w guberni mińskiej. Walczył pod dowództwem Hryniowicza koło Toszczy. Więziony i zesłany etapem na Sybir. Po odbyciu kary pozostawał pod nadzorem policji [10].

⁵⁵ „Na pamiątkę dni w więzieniu spędzonych imię swoje zapisuję Andrzej Zaniemojski [z] gub. kowieńskiej wilkomierskiego powiatu” [1]; syn Stefana, szlachcic z guberni kowieńskiej [5]; mieszczanin z guberni kowieńskiej skazany na dwa lata służby w rizańskiej rocie aresztanckiej [7]; syn Stanisława, mieszczanina z powiatu wilkomirskiego, skazany na cztery lata służby w rizańskiej rocie aresztanckiej [8].

⁵⁶ Student Instytutu Agronomicznego w Hory-Horkach z guberni mohylewskiej, 12 lat katorgi [2].

⁵⁷ „Alexy Woyniłowicz, uczeń Mohilewskiej Guberni, skazany na wygnanie wiecznego pomieszkania w Syberii” [1]; szlachcic z powiatu mohylewskiego, gdzie jego matka miała trzy włóki ziemi, zesłany „na życie” z pozbawieniem praw [7], urzędnik, ur. w 1847 r., walczył w partii horeckiej, pełnił funkcje wywiadowcze, więziony w Mohylewie, Smoleńsku i Moskwie, zesłany do Czelańska, a potem do Omska [10].

⁵⁸ Uczeń gimnazjum słuckiego [1]; Pogoski Jordan syn Jakuba, szlachcic z guberni mińskiej [5]; syn. Jakuba, szlachcic ur. w guberni mińskiej, zesłany do guberni tobolskiej z pozbawieniem praw [8]; syn Jakuba, szlachcic z guberni mińskiej, lat 17, zesłany z pozbawieniem praw „na życie”, w 1864 r. przebywał w Omsku (zob. też: С. Мулина, Участники польского восстания 1863 года в западносибирской ссылке, Омск 2005).

⁵⁹ Dymisjonowany sztabs-kapitan, właściciel ziemski z guberni mohylewskiej, skazany na katorgę [7].

⁶⁰ Właściciel ziemski z powiatu mohylewskiego skazany na życie w guberni tobolskiej [7]; Szudziński (?) Aleksander, brał udział w powstaniu w Hory-Horkach, został zesłany na Syberię [9].

⁶¹ Syn Antoniego, szlachcic z guberni mińskiej [5]; z powiatu ihumeńskiego w guberni mińskiej, zesłany do guberni tomskiej [7].

⁶² Bez imienia [1]; szlachcic z powiatu mohylewskiego skazany na 10 lat katorgi (<http://kdkv.narod.ru>).

⁶³ Zesłaniec, rodzinne majątki Łopotycze w powiecie bychowskim oraz Potaszynie w powiecie czausowskim przeznaczono do przymusowej sprzedaży [6].

⁶⁴ „Leon Goniprowski student kijowskiego uniwersytetu skazany 1863 [roku] dnia 3 września na 12 lat do ciężkich robot” [1]; syn Mikołaja [5]; szlachcic, student Uniwersytetu w Kijowie, miał niepodzielony majątek w powiecie mohylewskim, skazany na katorgę z pozbawieniem praw [7]; Leon Gomprowski (Goniprowski?) pochodził z Litwy, skazany na 12 lat katorgi, która odbywał w Siwakowej, po zakończeniu kary powrócił do kraju [9].

⁶⁵ Z guberni mohylewskiej, walczył w oddziale horeckim, zesłany do guberni jeniusejskiej [2]; radca tytularny, szlachcic z guberni mohylewskiej, skazany „na życie” w guberni jeniusejskiej [7].

⁶⁶ „Leon Piotrowski z Czausowskiego” [1]; rodzinne majątki Barkowo vel Leonowo w powiecie witebskim oraz Baszary i Rakowszczyzna w powiecie czausowskim przeznaczono do przymusowej sprzedaży [6].

⁶⁷ Majątek Soroczyn w powiecie bychowskim przeznaczono do przymusowej sprzedaży [6]; zesłany do guberni orenburskiej (Rok 1863 na Mińszczyźnie, Mińsk 1927, nr 97).

54. A.[leksander] Jakutowicz [7] [10]⁶⁸
55. A. Łominski⁶⁹
56. W. Makowiecki
57. E.[dmund] Poźniak [1] [7] [9]⁷⁰
58. J.[an] Poźniak [7]⁷¹
59. J. Czekatowski
60. O.[tton] Ciechanowiecki [1] [5] [6]⁷²
61. M.[ichał] Makowiecki [7] [9]⁷³
62. K.[onstanty] Rostkowski [5] [7]⁷⁴
63. J. Sawicki
64. F. Zażycki
65. I.[gnący] Ciechanowiecki [1]
66. Ł.[ukasz] Wojniłowicz [1] [5] [7]⁷⁵
67. A.[Aleksander] Lennik [1] [2] [7]⁷⁶
68. J.[an] Korzan [5] [7]⁷⁷
69. M.[ieczysław] Brzezinski [1] [2] [3]
[4] [5] [7]⁷⁸
70. E.[ustachy] Koziół [-Poklewski] [1] [2]
[3] [4] [5] [7]⁷⁹
71. P.[aweł] Koziół [1] [2] [4] [5]⁸⁰

⁶⁸ Szlachcic z powiatu czerykowskiego skazany na cztery lata katorgi [7]; handlowiec, ur. w 1841 r., student Instytutu Agronomicznego w Hory-Horkach. Pojmany przez włościan, skazany został na pozbawienie praw i cztery lata ciężkich robót w kopalni oraz konfiskatę majątku [10].

⁶⁹ Aleksander [1] lub Antoni, szlachcic z guberni mohylewskiej [5].

⁷⁰ Bez imienia [1]; były pośrednik polubowny powiatu mohylewskiego skazany na 15 lat pracy w kopalni [7]; Edmund lub Edward syn Michała z guberni mohylewskiej, dymisjonowany kapitan carskiej armii, rozjemca do spraw włościańskich, skazany na 15 lat katorgi, na zesłaniu wraz z żoną Emilią zajmowali się wyrobem wędlin i prowadzili sklep [9]; Edmund Poźniak, dymisjonowany wojskowy rosyjskiej armii i zamożny właściciel ziemski na Białej Rusi. Towarzyszyła mu żona. W Usolu posiadali przy rynku dość obszerny dom i prowadzili handel. Przeniesiony na osiedlenie do guberni jeniusejskiej mieszkał w Krasnojarsku i tam również „handlował; co się zaś z nimi później stało, nie wiem” (zob.: W. Lasocki, Wspomnienia z mojego życia, t. II, Kraków 1934).

⁷¹ Dymisjonowany major, właściciel majątku Kniażyce w guberni mohylewskiej [7].

⁷² Syn Stanisława, szlachcic z guberni mohylewskiej [5]; miasteczko i folwark Drybiń w powiecie czausowskim przeznaczono do przymusowej sprzedaży [6].

⁷³ Szlachcic powiatu mohylewskiego skazany na 12 lat katorgi [7]; właściciel ziemski z guberni mohylewskiej, skazany na 12 lat, zesłany do Usola, towarzyszącą mu w podróży na Sybir żonę stracił w Niżnym Nowogrodzie. Tytułowany pułkownikiem, „choć nigdy wojskowo nie służył”. Miał dom w Usolu, tamże zmarł w 1866 lub 1868 r. [9] (zob. W. Lasocki, Wspomnienia z mojego życia, t. II, Kraków 1934).

⁷⁴ Szlachcic z powiatu wilkomierskiego w guberni kowieńskiej, skazany na katorgę [7].

⁷⁵ Szlachcic z guberni mohylewskiej skazany „na życie” w guberni tobolskiej [7].

⁷⁶ Z guberni mohylewskiej, zesłany na Syberię [2]; szlachcic z powiatu mohylewskiego (140 dziesięcin ziemi), skazany na osiedlenie w bardziej oddalonych miejscach Syberii [7].

⁷⁷ Jan Korzun syn Stefana [5]; Jan Korzun, szlachcic z guberni mohylewskiej, skazany na katorgę z pozbawieniem praw [7].

⁷⁸ Z powiatu bychowskiego [1]; student Instytutu Agronomicznego w Hory-Horkach, z guberni mohylewskiej, 12 lat katorgi [2]; student w Hory-Horkach, z guberni mohylewskiej, katolik [3]; szlachcic z guberni mohylewskiej skazany na katorgę z pozbawieniem praw [7].

⁷⁹ Z Litwy [1]; student Instytutu Agronomicznego w Hory-Horkach, z guberni wileńskiej, skazany na sześć lat katorgi [2]; student w Hory-Horkach, z guberni wileńskiej, katolik [3]; z guberni wileńskiej [4]; szlachcic z powiatu wilejskiego, jego rodzice mają majątek (300 dusz), skazany na katorgę z pozbawieniem praw [7].

⁸⁰ „Paweł Koziół student Horecki z kowieńskiej guberni wilkomierskiego pow.[iatu]” [1]; Paweł Koziół, były uczeń Instytutu Agronomicznego w Hory-Horkach z guberni wileńskiej, 12 lat katorgi [2]; były student z Hory-Horek [4]; Koziół Paweł syn Pawła, szlachcic z guberni kowieńskiej [5].

I. Ancypa
W. Korsak
M. Moncewicz
J. Moncewicz
J. Kępiński
K. Lebnicki
J. Budziszewski

72. J.[ozafat] Ancypa [1] [5] [7]⁸¹
73. S.[tanisław] Monkiewicz [1] [5] [7]⁸²
74. L.[eon] Borkowski [1] [5] [7] [9]⁸³
75. S.[ylwester] Tarasewicz [2] [3] [4] [7] [9]⁸⁴
76. W.[iktor] Swiechowski [2] [4]⁸⁵
77. I. [gnacy] Czechowicz [7]⁸⁶
78. A.[lojzy] Sielicki [1] [7]^{b87}
79. S. Chrucki⁸⁸
80. F.[ranciszek] Mieniutko [1] [5] [7]⁸⁹
81. D.[aniel] Kuźmicki [1]
82. [Piotr] C.[elestyn] Suryń [3] [4][5] [7] [9]⁹⁰
83. A. Mielnikow
84. G.[rzegorz] Mockiewicz [5]
85. B. Warasznin
86. W.[ładysław] D[u]bicki^c [7]⁹¹
87. ^{d-d}
88. M.[ichał] [Arc]imowicz^e [5] [7]⁹²

⁸¹ Józef Ancypow syn Dominika [5]; Jozafat Ancypow, szlachcic z powiatu bychowskiego, gdzie miał folwarki Wielkie Bielewzsy i Aleksandrowo, osiem lat katorgi [7].

⁸² Z powiatu ihumeńskiego w guberni mińskiej [1]; szlachcic z guberni mohylewskiej skazany na cztery lata katorgi [7].

⁸³ Leon Dunin-Borkowski, pisarz z gminy dołhskiej w guberni mińskiej [1]; Leon Barkowski syn Jakuba, szlachcic z guberni mohylewskiej [5]; Leon Barkowski, szlachcic z guberni mohylewskiej, były sekretarz gubernialny, skazany na osiem lat katorgi [7]; Leon Borkowski, pochodził z Litwy, skazany na osiem lat katorgi, która odbywał w Siwakowej, na osiedleniu w guberni irkuckiej [9].

⁸⁴ Uczeń klas taksatorskich w Hory-Horkach, z guberni mińskiej, 12 lat katorgi [2]; uczeń klasy taksatorskiej z guberni mińskiej, katolik [3]; szlachcic z guberni mińskiej, były uczeń w Hory-Horkach, skazany na 12 lat katorgi [7]; ur. ok. 1841 r., zm. przed 1908 r., walczył w partii Topora, skazany na 12 lat katorgi w Nerczyńsku, w 1868 r. osiedlony w gm. idyńskiej w okręgu bałagańskim. W 1878 zamieszkał z żoną Leokadią z Rożnowskich i sześciorgiem dzieci w Irkucku. Zajmował się handlem [9].

⁸⁵ Były uczeń Instytutu Agronomicznego w Hory-Horkach, z guberni kowieńskiej, 12 lat katorgi [2].

⁸⁶ Szlachcic z powiatu sienneńskiego skazany na osiedlenie w bardziej oddalonych miejscach Syberii [7].

^b Inicjał imienia niepewny.

⁸⁷ „Alojzy Sielicki mińskiej guberni” [1]; szlachcic z powiatu bychowskiego, skazany na cztery lata katorgi [7].

⁸⁸ 1. Serafin Chrucki z guberni witebskiej, pisarz gminny w powiecie bychowskim [1]; syn Napoleona, szlachcic z guberni witebskiej [5]; dworzanin z guberni witebskiej skazany na osiedlenie w bardziej oddalonych rejonach Syberii [7]. 2. Stanisław Chrucki, szlachcic z guberni mohylewskiej, pracował w kancelarii wileńskiego marszałka szlachty [7].

⁸⁹ „Były urzędnik bychowskiego okręgu urodzony mińskiej guberni i powiatu” [1]; syn Hipolita, szlachcic z guberni mohylewskiej [5]; szlachcic z guberni mińskiej, skazany na sześć lat katorgi [7].

⁹⁰ Piotr Suryń, student w Hory-Horkach, z guberni mohylewskiej, katolik [3]; Piotr Celestyn Suryń [4]; Celestyn Suryń, odesłany do Bobrujska [5]; Piotr Surin, szlachcic z guberni mohylewskiej, były uczeń w Hory-Horkach, skazany na 12 lat katorgi [7]; żył w latach ok. 1841–1909, uczył się w Hory-Horkach, walczył w partii Topora, skazany na 12 lat katorgi, którą odbywał m.in. w kopalniach w okręgu nerczyńskim. Po powrocie był plenipotentem Lubomirskich [9].

^c Fragment uszkodzony.

⁹¹ Szlachcic z powiatu słuckiego w guberni mińskiej, zesłany „na życie” do guberni tomskiej [7].

^{d-d} Ubytek. Nazwisko i inicjał nieczytelne.

^e Fragment uszkodzony

⁹² Arcymowicz Michał [5], szlachcic z majątku Jaroszewka w powiecie klimowickim w guberni mohylewskiej, skazany na sześć lat katorgi [7]

89. A.[dam] [Jast]rzembski^f [2] [4] [9]⁹³
 90. S.[tanisław] Buczynski [1] [5] [6]⁹⁴
 91. M. Maiewski
 92. J.[an] Kisiel [1] [7]⁹⁵
 93. W.[ładysław] Sawicki [1] [2] [3] [4] [5] [7]⁹⁶
 94. A.[leksander] Błażyjewski [1]⁹⁷
 95. J.^g Hawryłowicz⁹⁹
 96. A.[ntoni] Pylinski [1] [2] [5]¹⁰⁰
 97. M. Symonowicz
 98. B.[onifacy] Mitkiewicz [1] [5]¹⁰¹
 99. W.[ładysław] Olechowski [1] [5] [6]¹⁰²
 100. K.[onstanty] Olechowski [1] [5] [7]¹⁰³
 101. B.[azyli] Hłybowski [5] [8]¹⁰⁴
 102. J.[an] Ostańkiewicz [1]¹⁰⁵
 103. J.[ózef] Moniuszko [1] [2] [3] [4] [5]¹⁰⁶

^f Fragment uszkodzony

⁹³ Były uczeń Instytutu Agronomicznego w Hory-Horkach, z guberni witebskiej, skazany na 12 lat katorgi [2]; syn Jana, szlachcic z guberni mińskiej, uczeń szkoły w Hory-Horkach, walczył w partii Topora, skazany na 15 lat katorgi, którą odbywał w Aleksandrowsku w guberni irkuckiej oraz na trakcie bajkalskim, po powstaniu zabajkalskim ponownie znalazł się Aleksandrowsku, a potem w Usolu, po zwolnieniu zamieszkał z rodziną w Irkucku, badacz losów zesłańców. Po 1910 r. powrócił do kraju [9] (W. Lasocki, Wspomnienia z mojego życia, t. II, Kraków 1934).

⁹⁴ Woźnica naczelnika oddziału horeckiego [1]; zesłaniec, rodzinne majątki Łykinka i Bieskówka w powiecie czerykowskim przeznaczono do przymusowej sprzedaży [6].

⁹⁵ Z powiatu bychowskiego (bez imienia) [1].

⁹⁶ Uczeń mohylewskiego lekarza powiatowego, skazany na osiedlenie w mniej oddalonych częściach Syberii [7].

⁹⁷ Uczeń klas taksatorskich w Hory-Horkach, z guberni mohylewskiej, skazany na sześć lat katorgi [2]; uczeń klasy taksatorskiej w Hory-Horkach [3]; szlachcic z guberni mohylewskiej, skazany na sześć lat katorgi [7].

⁹⁸ Student uniwersytetu w Moskwie [1].

^g Inicjał imienia niepewny.

⁹⁹ „Jan Hawryłowicz, obywatel mścistawskiego powiatu” [1]; Jan Gawryłowicz syn Jana [5]; Ignacy Hawryłowicz – zesłaniec, grunt w rodzinnym zaścianku Jerzewo w powiecie czausowskim przeznaczono do przymusowej sprzedaży [6].

¹⁰⁰ Uczeń klas taksatorskich w Hory-Horkach, z guberni witebskiej, zesłany do guberni kostromskiej [2]; szlachcic z guberni witebskiej, „w więzieniu” [5].

¹⁰¹ Syn Jana, szlachcic z guberni mohylewskiej [5], sądzony w sprawie „szajki horeckiej”, na zesłaniu w Carewokakszajsku (В. Павлов, Польская политическая ссылка в Казанской губернии во второй половине XIX в., Чебоксары 2004).

¹⁰² Szlachcic, syn Wincentego [5]; zesłaniec, z powiatu mohylewskiego, rodzinne majątki Mała Orawa i Brzozowka przeznaczono do przymusowej sprzedaży [6].

¹⁰³ Z powiatu mohylewskiego [1]; syn Wincentego, szlachcic z guberni mohylewskiej [5]; szlachcic z powiatu mohylewskiego, skazany „na życie” w guberni tomskiej [7].

¹⁰⁴ Bazyl Hłybowski syn Piotra, mieszczanin z Bychowa [5]; Wasili Hłybowski syn Piotra, mieszczanin z powiatu rohaczewskiego, pomocnik geodety [8].

¹⁰⁵ „Insurgent partii krzyczewskiej Jan Ostańkiewicz rodem czausowskiego powiatu parafii radomskiej” [1].

¹⁰⁶ „Grodzieńskiej guberni powiatu białostockiego były student Horeckiego Instytutu Podlasiak Józef Moniuszko”, [1]; „student Instytutu Agronomicznego w Hory-Horkach z gub.[erni] grodzieńskiej, zesłany do gub.[erni] permskiej” [2]; student w Hory-Horkach, z guberni mohylewskiej, katolik [3]; z guberni grodzieńskiej [4]; syn Marcina, szlachcic z guberni grodzieńskiej [5].

104. J.[ózef] Kasperowicz [1] [4]¹⁰⁷
105. O.[tton] Czarnocki [1] [5]¹⁰⁸
106. A. Wielhorski
107. A.[leksy] Zieńkowicz [6]¹⁰⁹
108. J.[ózef] Rożanowski [1]¹¹⁰
109. J. Dombrowski
110. M.[ieczysław] Korsak [1] [5] [7]¹¹¹
111. K.[onstanty] Czechowicz [1]¹¹²
112. J. Drozdowicz
113. W.[incenty] Podolski [1] [5]¹¹³
114. A.[ntoni] Bańkowski [1] [5]¹¹⁴
115. K.[onstanty] Wejtko [1] [7]¹¹⁵
116. O.[lgierd] Korsak [1] [7]¹¹⁶
117. Z.[ygmunt] Onichimowski [1] [7] [9]¹¹⁷
118. Dok.[tor] [Adolf] Walicki [1] [7]¹¹⁸
119. B.[olesław] Stopinski [4] [7]¹¹⁹
120. L.[udwik] [Okulicz] Kozaryn [1] [7]¹²⁰
121. M.[elchior] Fiedorowicz [1]¹²¹
122. F.[ranciszek] Rakowski [7]¹²²

-
- ¹⁰⁷ „Żmujdzin” [1]; szlachcic z powiatu poniewieskiego w guberni kowieńskiej (ok. 1834 – po 1909), kształcił się w zawodzie geometry w Hory-Horkach, walczył w partii Topora, skazany na cztery lata katorgi, przebywał w okręgu nerczyńskim (kopalnia Kutomara), a potem w 1865 r. w Siwakowej. Osiedlony w gminie jadyńskiej w okręgu bałaganskim w guberni irkuckiej. W 1909 r. nadal mieszkał w okręgu bałagańskim i prowadził handel wśród Buriatów, do kraju nie wrócił [9].
- ¹⁰⁸ „Otton Czarnocki szlachcic mińskiej guberni i powiatu” [1]; syn Michała, szlachcic z guberni mińskiej [5].
- ¹⁰⁹ Zesłaniec, rodzinny majątek Kokotowo (w części) w powiecie mściławskim przeznaczono do przymusowej sprzedaży [6].
- ¹¹⁰ Z powiatu mohylewskiego [1].
- ¹¹¹ „Mirostław Korzak obywatel mohylewskiego powiatu i bracia jego rodzeni Mieczysław Korzak i Włodzimierz Korzak którzy własnoręcznie nie mogą się pisać bo pierwszy po odebraniu piętnastu ran w bitwie pod Sławianami miasteczku sieńskiego powiatu 27 kwietnia ma uciętą prawą rękę i znajduje si[ę] obecnie w lazarecie mohilowskim, a drugi [...] zaraz rozstrzelany 6 czerwca 1863 roku” [1]; syn Antoniego, miał folwark Sujarkowszczyzna z czterema wsiami [5]; szlachcic z powiatu mohylewskiego, w którym miał majątek wspólnie z braćmi i siostrami, skazany na osiedlenie na Syberii z pozbawieniem praw [7].
- ¹¹² Urodzony w guberni witebskiej [1].
- ¹¹³ Szlachcic z guberni mohylewskiej [5].
- ¹¹⁴ Syn Antoniego, szlachcic z guberni mohylewskiej, ojciec miał majątek Bańkow w powiecie bychowskim (100 dusz) [5].
- ¹¹⁵ Z guberni witebskiej, powiatu lepelskiego [1]; szlachcic z powiatu lepelskiego, jego rodzice mieli jeden majątek w tymże powiecie, a drugi majątek, Pohost, w powiecie drysieńskim, skazany na sześć lat katorgi [7].
- ¹¹⁶ Z powiatu mohylewskiego [1]; szlachcic z guberni mohylewskiej, skazany na cztery lata katorgi [7].
- ¹¹⁷ Szlachcic z powiatu orszańskiego skazany na cztery lata katorgi [7]; syn Rafała, skazany wraz z bratem Adolfem, uczniem szkoły w Hory-Horkach na cztery lata katorgi w Kutumarze w okręgu nerczyńskim. Na osiedleniu mieszkał w gminie bratskiej w guberni irkuckiej, a potem pod Irkuckiem. W 1874 r. sprzedał dom pod miastem i wyjechał do Tambowa, a potem do guberni smoleńskiej. W 1876 r. zwolniony z nadzoru [9].
- ¹¹⁸ „Adolf Walicki dr mińskiej guberni” [1]; szlachcic z guberni mińskiej zesłany na osiedlenie w mniej oddalonych rejonach Syberii [7].
- ¹¹⁹ Bolesław Stopieński [4]; Bolesław Stopieński, szlachcic z powiatu orszańskiego skazany na cztery lata katorgi [7].
- ¹²⁰ „Ludwik Okulicz Kazaryn mohilewskiej guberni” [1]; Okulicz Kazaryn Ludwik, „czynownik mohylewskiej izby cywilnej” skazany na cztery lata katorgi [7].
- ¹²¹ Z powiatu borysowskiego [1].
- ¹²² Szlachcic z powiatu mohylewskiego zesłany „na życie” do guberni tobolskiej [7]

123. L.[eopold] Bury- [1] [5]¹²³
124. A.^h [dam] Gaśierowski¹²⁴
125. J. Leonowicz¹²⁵
126. - Szaniawski¹²⁶
127. S.[tanisław] Wiskowski [1] [3] [4] [5]
[7]¹²⁷
128 I.[gnacy] Lisowski [1] [5] [8]¹²⁸
129. J.[an] Czechowicz [5]¹²⁹
130. Ig.[nacy] Czechowicz [1] [7]¹³⁰
131. R.[omuald] Sipajło [1]
132. W.[ładysław] Sipajło [1]
133. L. Chodorowicz
134. J.[ózef] Połonski [7]¹³¹
135. W. Daniłowicz
136. R. Dulewicz

¹²³ Z powiatu sienneńskiego [1]; syn Antoniego, szlachcic z guberni mohylewskiej [5].

^h Inicjał imienia dopisany później.

¹²⁴ Zob. wstęp.

¹²⁵ Bez imienia [1]; Leonow Ignacy, włościanin ze wsi Bobojedowa w powiecie sienneńskim [5].

¹²⁶ Może Antoni Junosza Szaniawski syn Hilarego, z powiatu bychowskiego [1] lub Walerian Szaniawski z powiatu mohylewskiego, właściciel majątności: Szepielewicze, Zofiewo, Kononowicza, Piotrowo (w częściach) przeznaczonych do przymusowej sprzedaży [6].

¹²⁷ „Wywieziony nie wiadomo dokąd” [1]; student szkoły w Hory-Horkach, z guberni mohylewskiej, katolik [3], [4]; odesłany do Bobrujska [5]; szlachcic, były student szkoły w Hory-Horkach, jego matka miała 160 dziesięcin w powiecie mściławskim, skazany na katorgę z pozbawieniem praw [7].

¹²⁸ Z powiatu borysowskiego [1]; syn Floriana, szlachcic z guberni mińskiej [5]; szlachcic, ekonom u Żukowskiego, zesłany do guberni tomskiej z pozbawieniem praw [8].

¹²⁹ Czechowicz Jan syn Tomasza, wpisany do księgi szlachty guberni witebskiej, ekonom obywatela Więclawowicza z Samson [5].

¹³⁰ Z powiatu sienneńskiego, [1]; szlachcic powiatu sienneńskiego skazany na osiedlenie w bardziej oddalonych rejonach Rosji [7].

¹³¹ Szlachcic guberni mohylewskiej, mieszkał w majątku Radopol w powiecie czerykowskim, zesłany „na życie” do guberni tobołskiej [7].